

Willin ryöstö ja Batmanin apu – katsaus Mediakasvatuskeskus Metkan toimintaan

Viisikymmentäkahdeksan ekaluokkalaista asettautuu sipisten ja supisten istumaan Munkkiuoren koulun ahtaaseen atk-luokkaan. On vuorossa heidän elämänsä ensimmäisen elokuvan ensi-ilta. Opettaja pyytää hiljaisuutta. Elokuvan alkutekstit ilmoittavat elokuvan nimeksi Willin ryöstö ja Batmanin apu. Ekaluokkalaisten seuraavat näytöstä hiirenhiljaa, kunnes taputukset ja huudahdukset pääsevät lopussa valloilleen. Oppilaat ovat tyytyväisiä elokuvaansa ja aikuiset liikuttuneita valmiista työstä valtavan panostuksen jälkeen.

Prosessi lähtee liikkeelle käsikirjoituksista, tai jopa ideoista ja hahmotelmista ennen sitä. Kokeumuksen kautta muokkautunut tapa käsikirjoittaa kokonaisen luokan kanssa yhteinen tarina alkaa genren valinnalla. Kun tiedämme, mikä tyyli elokuvassa on, tiedämme myös millaisia hahmoja elokuva tarvitsee. Elokuvien eri tyylilajit ovat lapsille tuttuja. Ainakin he osaavat nimetä, millaisia tunteita eri elokuvat nostattavat: elokuva voi olla jännittävä, pelottava, hauska ja niin edelleen. Ja silloin ollaankin jo genren ytimessä.

Kun elokuvan tyyli on selvillä, valitaan elokuvalle protagonistiksi eli hyväksi ja antagonistiksi eli pahiksi. Hyviksellä ja pahiksella saadaan elokuvan tarinaan ristiriitaa, joka pitää katsojan penkissä ja tarinan jäntevänä. Jokainen opiskelija luokassa saa valitun tyylilajin sisällä luoda oman ehdotelmansa ensin hyviksestä ja sitten pahiksesta. Sattuma saa vaikuttaa hahmojen valintaan siten, että hatussa, korissa, pussissa tai vaikkapa lippalakissa hahmoehdotelmista arvotaan yksi elokuvan hyvikseksi.

Ekaluokkalaisten tapauksessa hahmoksi valikoituu Batman. Ekaluokkalaisten elokuvassa Batman on nuori versio valkokankaan toimintasanekarista. Batmania vastustaja on merihirviö

Williksi naamioitunut opettaja. Sekä Batman että Will liikkuvat kouluympäristössä. Willin tavoitteena on pankkiholvin ryöstö, Batmanin ryöstön estäminen. Tyylilajina on toiminta, ja toimintaa käsikirjoituksessa riittää.

Kohtausten etenemisestä päätetään yhdessä koko luokan kanssa. Käsikirjoittaja sitoo kohtaukset yhteen, mutta mitään suuria muutoksia tekstiin ei tehdä. Koska kyseessä on ekaluokkalaisten oma elokuva, tarina saa edetä logiikalla, joka sallii merihirviöiksi pukeutuneen opettajan tehdä pankkiryöstö koulussa tai pommien, josta lentää riisipiirakoita. Tapa, jolla eri-ikäiset lapset kertovat tarinoita, on rikas ja arvokas sellaisenaan. Ekaluokkalaisten eivät vielä kyseenalaista tarinansa sisäistä logiikkaa, ja sen takia tarinoissa kukkii fantasia ja maailma, jossa kaikki on mahdollista.

Käsikirjoituksen valmistuttua alkaa puovustuksen, lavastuksen ja maskeerauksen suunnittelu, kuvauspaikkojen metsästyksen, alku- ja lopputekstien suunnittelu, kohtauksissa olevan vuoropuhelun harjoittelu, ääniefektien ja musiikin metsästyksen ja niin edelleen. Kun kuvauspäivä koittaa, on kaiken oltava valmista. Käytännössä kuvausaikaa on kuutisen tuntia. Sen enempiä ei lapsiryhmä jaksa, ja kun jaksaminen loppuu, alkaa tulla virheitä, laitteiden rikkoutumista ja riitoja. Kuvausaika on hyvä pitää lyhyen tiukkana ja ohjaajan hermot viileänä.

Kuvauspäivä on kaikille valmistelutyön valtava huipentuma ja siihen sisältyy paljon tunteita. Jotta kaikki energia saadaan sidottua ja ohjattua oikealla tavalla, on lapsiryhmä jaettu etukäteen elokuva-alan rooleja mukaileviin työtehtäviin: on apulaisohjaajat, kuvaajat, puovustajat, maskeeraajat, still-kuvaajat, näyttelijät ja niin edelleen. Roolia mukaillen, työtehtävät tietäen, on helppo toimia. Kun työläs kuvauspäivä on tehty, on

ohjaajan aika vetäytyä editoimaan, äänittäjän äänisuunnittelemaan ja oppilaiden odottamaan jännityksellä ensi-iltaa.

Yllä oleva kuvaus kertoo Mediakasvatuskeskus Metkan perustoiminnasta. Keskeistä toiminnassamme ovat erilaiset työpajat lapsille ja nuorille sekä heidän parissaan työskenteleville aikuisille. Suurimpina aikuisten kohderyhminä ovat opettajat ja muut kasvattajat, kirjasto- ja nuorisotalon ammattilaiset. Tätä kautta haluamme edistää mediakasvatusta painottaen liikkuvan kuvan merkitystä. Samoin haluamme nostaa esiin lasten ja nuorten itse tekemää lastenkulttuuria ja omaa mediatuottamista sekä tukea lasten ja nuorten osallistumista.

Kuluneena vuonna (2012) olemme järjestäneet eniten työpajoja elokuvakokemuksen purkamiseen, lyhytelokuvien sekä erilaisten animaatioiden tekemiseen. Olemme järjestäneet myös useita käsikirjoittamiseen liittyneitä työpajoja. Työpajoissa syntyneet käsikirjoitukset ovat voineet olla lähtökohtana omalle mediatuottamiselle kuten omalle elokuvalle tai sarjakuvalle. Tarina on vahvassa roolissa myös digitaalisissa peleissä. Oman digitaalisen pelin tekeminen Kodu Game Lab -ohjelmalla on kiinnostanut lapsia ja nuoria kouluissa eri puolilla Suomea.

Metkan vakiintunutta toimintaa on Minun Elokuvani -koulutustapahtuma alle 29-vuotiaille lapsille ja nuorille. Lapset ja nuoret voivat lähettää tapahtumaan itse tekemiään elokuvia ja kaikki elokuvat saavat palautteen suomalaisilta elokuva-alan ammattilaisilta. Tapahtuman ajatuksena on kannustaa nuoria tekemään elokuvia. Kyseessä ei siis ole kilpailu. Kerta toisensa jälkeen ilahduttaa nähdä, miten hienoja nuoria elokuvantekijöitä Suomessa on.

Metka toimii mediakasvatuksen resurssikeskuksena järjestämällä päiväkodeille, kouluille, kirjastoille, nuorisotaloille työpaja-toimintaa, koulutusta ja tapahtumia. Tuottamiemme mediakasvatusmateriaalien avulla tuomme myös lasten, nuorten, kasvattajien ja muiden ammattilaisten medialukutaitoa ja mediakasvatusvalmiuksia.

Neljästi vuodessa ilmestynyt, vuonna 1977 julkaisunsa aloittanut *Peili*-lehti on vuosikymmeniä kertonut lasten ja nuorten mediakulttuurin ajankohtaisista asioista. Vuosi 2012 jäi *Peilin* viimeiseksi ainakin printtimuodossa. Vuonna 2006 ilmestyi ensimmäinen *Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla*. Tämän jälkeen kirjoja on ilmestynyt vuosittain niin, että kirjoista on muodostunut jo kuusiosainen *Mediametkaa!*-sarja. Teorian ja konkreettisten toimintaideoiden kautta haluamme tarjota apua ja tukea lasten ja nuorten parissa tehtävään mediakasvatustyöhön. Tässä tehtävässä Mediakasvatuskeskus Metka on toiminut jo yli 54 vuotta. Lisätietoa osoitteesta <http://www.mediametka.fi/>